

14. Разгильдиев Б. Т. Предмет уголовного права // Предмет уголовного права и его роль в формировании уголовного законодательства Российской Федерации : науч.-практ. конф. — Саратов : Изд-во СГАП, 2002.
15. Уголовный кодекс РСФСР. — М. : Изд. Наркомюста РСФСР, 1924. — 80 с.
16. Уголовный кодекс УССР / под ред. С. Капарского. — 3-е изд. — Х. : Гос. изд-во Украины, 1928. — 588 с.
17. Уголовный кодекс Украинской ССР. — К., 1983. — 185 с.
18. Уголовный кодекс Китайской Народной Республики. — С.Пб. : Юрид. Центр Пресс, 2001. — 14 с.

Анотація

Оцяця А. С. Дефініція функції кримінального права. — Стаття.

Проводиться дослідження з приводу визначення функції кримінального права. На підставі проведеного аналізу запропоновано поняття функції кримінального права як об'єктивно існуючого явища, яке являє собою основні напрямки кримінально-правового впливу на суспільні відносини за допомогою яких можливе досягнення цілей і вирішення задач кримінально-правового регулювання на даному етапі розвитку суспільства.

Ключові слова: кримінальне право, функції кримінального права, охоронна функція.

Аннотация

Оцяця А. С. Дефиниция функции уголовного права. — Статья.

Проводится исследование по поводу определения функции уголовного права. На основании проведенного анализа предложено понятие функции уголовного права как объективно существующего явления, которое представляет собой основные направления уголовно правового влияния на общественные отношения, с помощью которых возможно достижение целей и решение задач уголовно-правового регулирования на данном этапе развития общества.

Ключевые слова: уголовное право, функции уголовного права, охранительная функция.

Summary

Otsyatsya A. S. Definition of function of criminal law. — Article.

Research concerning definition of function of criminal law is conducted. On the basis of the spent analysis the concept of function of criminal law, as objectively existing phenomenon which represents the basic directions of criminally legal influence on public relations, with which help possible achievement of the purposes and the decision of problems of criminally-legal regulation at the given stage of development of a society is offered.

Keywords: criminal law, the function of criminal law, protective function.

УДК 343.232

М. М. Дмитрук

ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ

Одним із критеріїв трансформації деліктів, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі — КУпАП), у кримінальні (підсудні) проступки (далі — кримінальний проступок) згідно з Концепцією реформування кримінальної юстиції (далі — Концепція) [1, 24] є відсутність в об'єкті посягання управлінських відносин. Згідно з положеннями Концепції у кримінальні проступки також повинні бути трансформовані злочини невеликої тяжкості [1, 24], але не конкретизовано за якими об'єктами посягання.

© М. М. Дмитрук, 2011

У зв'язку із цим питання дослідження сутності об'єкта діянь, які пропонується віднести до кримінальних проступків, сприятиме з'ясуванню правової природи деліктів, передбачених КУпАП, та злочинів невеликої тяжкості, які пропонується трансформувати у кримінальні проступки. Результати вказаного дослідження можуть бути використані при розробці законопроектів щодо впровадження кримінального проступку.

Питання диференціації кримінального діяння на злочини та кримінальні проступки досліджувалось в роботах С. Ф. Константинова, В. В. Сокурєнка [2, 312–319], О. Ф. Шишова [3, 61], Л. В. Кондратьєва, В. С. Овчинського [4, 113–119], Я. М. Брайніна [5, 189], А. П. Козлова [6, 120], В. Н. Кудрявцева [7, 200], Є. Р. Азаряна [8, 374], М. І. Хавронюка [9, 1048] та інших науковців.

Проте об'єктивні ознаки деліктів, передбачених КУпАП, та злочинів невеликої тяжкості як єдиного виду кримінального діяння досліджено не в повній мірі. Серед діянь, віднесених до адміністративних правопорушень, згідно із КУпАП є ряд неуправлінських деліктів, які мають властивості кримінального діяння. Злочинам невеликої тяжкості, які пропонується трансформувати у кримінальні проступки, навпаки, за об'єктом посягання притаманний управлінський характер. Об'єкти вказаних діянь мають певні споріднені амбівалентні властивості кримінального діяння. Для доведення вказаних властивостей вирішимо такі завдання: проведемо дослідження об'єктів деліктів неуправлінського характеру, відповідальність сьогодні за які встановлена КУпАП, та злочинів невеликої тяжкості, подібних до адміністративних правопорушень (проступків), сутність управлінського характеру злочинів невеликої тяжкості. При дослідженні об'єкта пропонованого кримінального діяння під об'єктом злочину розумітимемо «суспільні відносини, охоронювані КК України».

Згідно із ч. 1 ст. 9 КУпАП об'єктами посягань адміністративних правопорушень (проступків) є громадський порядок, власність, права і свободи громадян, встановлений порядок управління.

Визначення переліку об'єктів посягання, на які згідно з дефініцією поняття злочину, наведеного в ч. 1 ст. 11 КК України, порівняно із визначенням адміністративного правопорушення (проступку), не міститься. Як відомо, загальним об'єктом злочину є найважливіші суспільні відносини, охоронювані КК України, яким злочином завдається або може завдатись значна шкода. КК України охороняє досить широке коло суспільних відносин, проте аналіз об'єктів правової охорони, вказаних в ч. 1 ст. 9 КУпАП, та загального об'єкта кримінально-правової охорони свідчить, що власність та громадський порядок є об'єктами посягань як злочинів, так і адміністративних правопорушень (проступків). У зв'язку із тим, що «права і свободи громадян» є елементом (змістом) всіх правовідносин, а посягання на них визнається елементом об'єктів як більшості правопорушень, так і злочинів, — вказані об'єкти, на нашу думку, не можуть розглядатись розмежувальною об'єктивною ознакою адміністративних правопорушень (проступків) та злочинів.

Дослідження історії адміністративного права України свідчить, що адміністративне право започатковано такою наукою, як «камералістика», яка дослі-

джувала відносини у сфері фінансів, економіки та господарства. Пізніше виникло «поліцейське право», яке регулювало діяльність поліції та встановлювало відповідальність за вчинення деліктів у сфері громадської безпеки [10, 14]. У ХІХ ст. серед деліктів виділяли управлінські правопорушення, поліцейські правопорушення та злочини. Поліцейські правопорушення розглядалися як особливий вид саме кримінального діяння [11, 108].

І. А. Галаган, досліджуючи підстави адміністративної відповідальності (окремо для посадових осіб та громадян), вказував, що адміністративна відповідальність громадян настає саме за порушення ними своїх адміністративних обов'язків в окремих сферах зовнішнього державного управління. Об'єктом вказаних адміністративних правопорушень є суспільні відносини, що формуються у сферах державного управління [12, 203]. Оскільки предметом адміністративного права є відносини державного управління в різних сферах суспільного життя [10, 2], то із перелічених в КУпАП об'єктів дещо не відповідають предмету адміністративного права такі об'єкти посягання, як власність та громадський порядок. Із прийняттям вказаного КУпАП, за твердженням Л. В. Ковальова, у зв'язку із скоєнням злочинів невеликої тяжкості у випадках, коли під час закриття кримінальної справи особа притягується до адміністративної відповідальності, виникають адміністративно-охоронні відносини, чим створено поняття адміністративного делікту. В залежності від інтенсивності посягань Л. В. Ковальов адміністративні правопорушення поділяє на порушення та проступки. До останніх вченим відносяться делікти, схожі до злочинів (хуліганство, дрібна крадіжка, злісна негідка представникам влади) [13, 80–95].

Так, наприклад, І. Голосніченко вважає, що такі критерії розмежування злочинів від інших видів правопорушень, як «суспільна небезпека» та «предмет правового регулювання», є недостатніми [14, 60]. Позиція вказаного вченого-адміністративіста підтверджує тезу, що обґрунтовується в статті, оскільки відмежування за предметом правового регулювання є формальним розмежуванням без врахування сутнісної відмінності злочину та інших видів правопорушень. Вказане розмежування є свідченням нормативістського праворозуміння, при якому не право творить закон, а закон визнається правом. Суспільна небезпека є оціночним поняттям, що призводить до зловживань із боку правозастосовних органів при формальній наявності в діяннях складу злочину: становить суспільну небезпеку — особа притягується до кримінальної відповідальності; не становить суспільну небезпеку — застосовується ч. 2 ст. 11 КК України — особа не притягується до кримінальної відповідальності.

Наведене свідчить про те, що такі об'єкти посягань, як власність та громадська безпека, що ставляться під охорону діючим КУпАП, мають кримінальний характер, оскільки вказаним діянням не притаманий управлінський характер та вказані діяння, як свідчить історія деліктного законодавства, належали раніше до поліцейських правопорушень як один із видів кримінальних діянь, тобто мають кримінально-правовий характер.

Прийняття КУпАП в 1984 р. зафіксувало змішування таких об'єктів, як власність та громадський порядок, із об'єктами адміністративно-правової охо-

рони, а також внесло плутанину в термінологію: почав використовуватися термін «адміністративне правопорушення», а поряд в дужках використовується термін — «проступок». Саме ті із адміністративних правопорушень (проступків), що посягають на власність та громадську безпеку, є деліктами, а за формою зовнішнього вираження належать до такого запропонованого Л. В. Ковальовим виду адміністративно-правових відносин, як адміністративно-охоронні відносини чи точніше навіть деліктні відносини, яким, на нашу думку, притаманний кримінально-правовий характер.

Отже, делікти, які посягають на власність та громадську безпеку, відповідальність за які встановлена КУпАП, за своєю суттю є об'єктами кримінально-правової охорони. До об'єктів кримінально-правової охорони, на нашу думку, можна віднести об'єкти, що ставляться під охорону таких статей КУпАП, як: ст. 44 «Незаконне виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів...», ст. 51 «Дрібне викрадення чужого майна», ст. 51-2 «Порушення прав на об'єкти права інтелектуальної власності», ч. 1-2 ст. 104 «Потрава посівів, зіпсуття або знищення зібраного врожаю сільськогосподарських культур, пошкодження насаджень колективних сільськогосподарських підприємств, інших державних і громадських чи фермерських господарств», ст. 173 «Дрібне хуліганство», ч. 2 ст. 173-2 «Вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного примусу», ст. 180 «Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння», ст. 181-1 «Заняття проституцією», ст. 185 «Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі працівника міліції, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця», ст. 185-9 «Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі працівника транспорту, який здійснює контроль за перевезенням пасажирів», ст. 185-10 «Злісна непокора законному розпорядженню чи вимозі військовослужбовця або працівника ДПС України. Вказані делікти пропонується трансформувати у кримінальні проступки.

Поряд із цим залишається невизначеним питання, які із діянь, що визнаються сьогодні згідно з КК України злочинами невеликої тяжкості за об'єктами кримінально-правової охорони, необхідно відносити до кримінальних проступків.

Відомо, що діяння, які визнаються злочинами згідно з КК України, є неоднорідними за своєю природою та ступенем суспільної небезпеки. Проблемі відмежування злочинів від адміністративних правопорушень присвячено багато наукових праць. Основними концептуальними поглядами на відмінність злочинів від інших видів правопорушень є відмежування злочину від інших правопорушень як суспільно небезпечного діяння від суспільно шкідливого або відмежування діяння, ступінь суспільної небезпеки яких більша, ніж ступінь суспільної небезпеки інших правопорушень (проступків), оскільки всі правопорушення розглядаються як суспільно небезпечні.

На нашу думку, крім суспільної небезпеки необхідно звертати увагу на правову природу об'єктів злочинів невеликої тяжкості. Так, наприклад, порушення вимог нормативно-правових актів про охорону праці власником або уповно-

важеним органом підприємства є злочином згідно із положень ст. 271 «Порушення вимог законодавства про охорону праці» КК України лише у тому випадку, якщо це порушення заподіяло шкоду здоров'ю потерпілого. Діяння, що порушують законодавство про працю, правила охорони власності роботодавця або правила внутрішнього розпорядку (дисципліну), визнається трудовим правопорушенням, а при заподіянні значної шкоди потерпілому — вже злочином. Сукупність суб'єктивно-об'єктивних ознак діянь, які визнаються трудовим правопорушенням, при заподіянні значної шкоди потерпілому, поглинається іншою сукупністю суб'єктивно-об'єктивних ознак — складом злочину.

Диспозиція наведеного прикладу кримінально-правової норми, передбаченої ст. 271 КК України, та багатьох кримінально-правових норм КК України містить вказівки на норми інших галузей права (трудового, цивільного, адміністративного тощо), які порушуються при вчиненні злочинів, та, як правило, це стосується кримінально-правових норм із банкетними диспозиціями [5, 43].

Вказані способи конструювання складів злочинів свідчать, що із розвитком суспільства ускладнюється категорія злочину, вона стає «жахливо багатшою», але за кожним вчиненням реального злочину це «ядро» прослідковується [4, 113–119].

В усі часи існувало одне і те ж коло суспільних відносин, порушення яких оголошувалось «табу», що обумовлює необхідність поділу об'єктів кримінально-правової охорони на абсолютні та відносні [6, 22]. За А. Азаряном, злочин російською мовою — «преступление» — є вольовим актом людини, яким вона переступає певну межу, законом Божим встановлену, договором людським закріплену. У зв'язку із тим, що абсолютними і непорушними є тільки Божі заповіді-імперативи (не вбий, не вкради та інші), то злочином, перш за все, є порушення відносин між Богом та Його праобразом-людиною, тобто діяння, яке заподіє зло (зло-чин), є порушення лише «вертикальних», «боголюдських» відносин, що фактично втілені у природному праві [8, 4–5], а сьогодні іменують «природними» злочинами. До вказаних діянь вчені відносять людину як особистість, життя та здоров'я, тобто діяння, що посягають на біологічне начало, що заподіє перш за все фізичну шкоду, а також посягає на свободу та недоторканність людей, об'єднання людей, засоби виробництва, власність. Останні тисячоліття до вказаних діянь відносять також державний суверенітет [6, 22].

«Жахлива багатшість» в розумінні Л. В. Кондратюка і В. С. Овчинського проявляється в переміщенні законодавцем найголовніших цінностей під час кримінально-правового захисту в більш складні системи суспільних відносин [4, 113–119], встановити порушення в яких правозастосовним органам, враховуючи недосконалість законодавчого конструювання, досить складно.

Саме у зв'язку із цим, на нашу думку, конструкції подібних злочинів М. І. Хавронюк іменує quasi-злочинами [9, 113–119], тобто такими злочинами, в конструкціях об'єктів яких основним безпосереднім об'єктом є порушення певних управлінських відносин, тобто управлінських прав та обов'язків (трудова правопорушення, адміністративне, дисциплінарне правопорушення

тощо), а додатковим безпосереднім об'єктом є ті абсолютні цінності, у зв'язку із посяганням на які вказаний вид правопорушення і визнається quasi-злочином, а порушення вказаних цінностей поза межами вказаних систем суспільних відносин визнається як «табу» — відноситься до загальнокримінальних злочинів.

В конструкціях quasi-злочинів встановлення основного об'єкта злочину, тобто порушення порядку охорони праці, є первинним щодо заподіяння шкоди здоров'ю, оскільки, якщо не буде встановлено порушення трудового законодавства, значна шкода (якою б вона не була) не може бути кваліфікована за ст. 271 КК України. У зв'язку із чим відсутність порушення охорони законодавства про охорону праці є прямою вказівкою на відсутність злочину, тобто відсутність відповідальності за скоєний злочин, передбачений ст. 271 «Порушення вимог законодавства про охорону праці» КК України.

Вказані діяння за своєю природою є похідними від вертикальних Боголюдських відносин, суто «людськими горизонтальними суспільними відносинами», які закріплюються в тих чи інших законах, постановах, правилах, тобто позитивному праві [8, 4–5]. Інші властивості щодо відмінності злочину та інших видів правопорушення називав Р.Грессері, який визначав адміністративні проступки як діяння, що не заборонені природним правом та посягають на порядок управління, а кримінальні — як діяння, що суперечать саме природному праву [3, 48–61].

В подібних випадках проблема встановлення складу трудового правопорушення, ознаки якого поглинаються складом відповідного злочину, є двоаспектною. По-перше, законодавство про працю є найбільш порушуваним законодавством, у зв'язку із чим чітко встановити склад трудового правопорушення, як правило, виявляється неможливим: відсутній наказ про призначення відповідальної посадової особи, в обов'язки посадової особи не включено саме та частина обов'язків, внаслідок порушення яких заподіяна шкода потерпілій особі, не ведеться Інструкція з техніки безпеки, Журнал реєстрації та інше. Це лише окремі численні випадки недбалого ведення локальних нормативних та індивідуальних актів з охорони праці, які унеможливають встановлення суб'єкта та суб'єктивної сторони трудового правопорушення на конкретному підприємстві.

А по-друге, при «возведенні» порушення законодавства про працю, навіть при наявності значних наслідків заподіяних потерпілій особі, створюється «розрив» між соціальною обумовленістю правозастосування певного положення КК України в конкретному випадку із фактичною наявністю складу злочину як підставою для притягнення до відповідальності за КК України. Суть цього «розриву» полягає в тому, що злочин як вид правопорушення в побутовій правосвідомості сприймається досить різко негативно як «посадять», «судимий», «злочинець», а притягнення до кримінальної відповідальності — позбавлення «соціальної оболонки», порушення соціальних зв'язків винуватої особи. В суспільній правосвідомості із діяннями, які заподіюють зло, тобто є злочинами, ототожнюються такі діяння, як вбивство, крадіжка, грабїж, розбій, зґвал-

тування. Разом із тим винувата особа переконана, що нею порушувались лише якісь формальні приписи законодавства про працю, які неоднократно порушувались і раніше, проте лише в цьому випадку при збігу обставин призвели до заподіяння значних наслідків працівнику (потерпілому), проте вказана особа аж ніяк не визнає та по суті не є «злочинцем».

При досить слабкій документальній фіксації складу трудового правопорушення відповідно слабкою є і доказова база із встановлення суб'єктивних ознак у скоєнні злочину. Враховуючи також вищенаведений розрив у соціальній обумовленості та застосування положень КК України, в подібних випадках застосовуються інші альтернативні праву, зокрема КК України, засоби регулювання соціальних конфліктів, що призводить до невідомості положень кримінального закону.

До вказаних діянь належать найнебезпечніші з правопорушень, які перетворюються в злочини проти порядку управління, дисциплінарні проступки в службові злочини, цивільно-правові правопорушення в майнові злочини [7, 119] лише у тому випадку, коли вказані правопорушення заподіюють шкоду абсолютним цінностям. До quasi-злочинів можна також віднести військові злочини, які М. Д. Дурманов ще в 1948 р. пропонував виключити із кримінального законодавства [15, 278], діяння, за які встановлено кримінальну відповідальність за вдруге скоєння адміністративного правопорушення [16, 112–117], діяння, за які передбачені санкції із альтернативним застосуванням заходів громадського стягнення.

Існує категорія злочинів, які, навпаки, визнаються такими лише після неоднократного скоєння інших правопорушень. Так, наприклад, ухилення від сплати аліментів на дітей згідно із ст. 164 КК України, порушення особою фінансової дисципліни згідно із ст. 209-1 КК України, правил військового обліку згідно із ст. 337 КК України, систематичне порушення правил відбuvання покарання згідно із ст. 390 КК України або порушення їх повторно протягом року згідно ст. 391 КК України свідчить про криміноутворюючу роль дисциплінарних або адміністративних правопорушень при визнанні вказаних діянь злочинами [16, 113]. Вказані діяння також пропонуємо віднести до кримінальних проступків.

Отже, до кримінального проступку пропонуємо віднести діяння з наступними особливостями в об'єктах посягання. Ті із злочинів невеликої тяжкості, що ставляться під охорону КК України та визнаються злочинами лише у зв'язку із опосередкованим заподіянням шкоди найважливішим цінностям, а за своєю суттю вказані злочини невеликої тяжкості є правопорушеннями — quasi-злочинами. Конструкція об'єктів вказаних злочинів сформульована таким чином, що основним безпосереднім об'єктом є управлінські відносини в певній сфері суспільних відносин, а обов'язковим додатковим є найважливіші цінності. Крім того до кримінального проступку пропонується віднести діяння, відповідальність за які встановлена КУпАП, яким не притаманний управлінський характер та які посягають на найважливіші цінності, проте заподіювана ними шкода є не істотною, зокрема, передбачені такими статтями КУпАП як ст. ст. 44, 51, 51-2,

ч. 1–2 ст. 104, 173, ч. 2 ст. 173-2, 180, 181-1, 185, 185-9, 185-10. Тобто об'єкт вказаного проміжного кримінального діяння має подвійну правову природу. Чіткий перелік діянь, які визнаються злочинами невеликої тяжкості згідно із КК України та які необхідно відносити до кримінального проступку, потребує окремого дослідження.

Неврахування правової природи об'єктів вказаних посягань, відповідальність за які встановлена КУпАП та КК України, як проміжного виду кримінального діяння, призводить до невідомості окремих положень КК України.

Подальшим напрямком наукових розробок щодо впровадження кримінального проступку є дослідження суб'єктивної сторони пропонованого виду кримінального діяння, відмінності за правовими наслідками.

Література

1. Про Рішення Ради національної безпеки України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: Указ Президента України від 8 квіт. 2008 р. № 311/2008 // Офіційний вісник України. — 2008. — № 27 — С. 20–27.
2. Константинов С. Ф. Протиправність діяння: критерії розмежування / С. Ф. Константинов, В. В. Сокурєнко // Науковий вісник національної академії ВС України. — 2004. — № 6. — С. 312–319.
3. Шишов О. Преступление и административный проступок / О. Ф. Шишов. — М., 1967. — 61 с.
4. Кондратюк Л. В. Еще раз о криминологическом понятии преступности и преступления / Л. В. Кондратюк, В. С. Овчинский // Журнал российского права. — 2004. — № 9. — С. 113–119.
5. Брайнін Я. М. Основні питання загального вчення про склад злочину / Я. М. Брайнін. — К.: Вид-во Київ. ун-ту, 1964. — 189 с.
6. Козлов А. П. Система санкций в уголовном праве / А. П. Козлов. — Красноярск: Изд-во Краснояр. ун-та, 1991. — 120 с.
7. Кудрявцев В. Н. Правовое поведение: норма и патология / В. Н. Кудрявцев. — М.: Наука, 1982. — 287 с.
8. Азарян Е. Р. Преступление. Наказание. Правопорядок / Е. Р. Азарян. — С.Пб.: Юрид. центр Пресс, 2004. — 374 с.
9. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: монографія / М. І. Хавронюк. — К.: Юрис-консульт, 2006. — 1048 с.
10. Административное право Украины: учебник / под общ. ред. С. В. Кивалова. — Х.: Одиссей, 2005. — 880 с.
11. Таганцев Н. С. Русское уголовное право. В 2 т. Т. 1. Часть общая / гл. ред. И. В. Потапчук. — Тула: Автограф, 2001. — 800 с.
12. Галаган И. А. Административная ответственность в СССР: государственное и материально-правовое исследование / И. А. Галаган. — Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1976. — 197 с.
13. Коваль Л. В. Административно-деликтное отношение / Л. В. Коваль. — К.: Вища шк., 1973. — 232 с.
14. Голосніченко І. Перспективні положення кодифікації норм правового інституту адміністративної відповідальності // Право України. — 2006. — № 8. — С. 60.
15. Дурманов Н. Д. Понятие преступления / Н. Д. Дурманов; отв. ред. М. Д. Шаргородский. — М.: Изд-во Академии наук СССР, 1948. — 288 с.
16. Хавронюк М. Поняття злочинного діяння за законодавством європейських країн // Підприємство, господарство, право. — 2004. — № 9. — С. 112–117.

Анотація

Дмитрук М. М. Об'єкт кримінального проступку. — Стаття.

Стаття присвячена об'єкту кримінального проступку. Автором доводиться, що об'єкти зло-

чинів невеликої тяжкості та об'єкти неуправлінських деліктів мають спільну природу. Об'єктам вказаних злочинів притаманні управлінські відносини. Неуправлінські делікти не відповідають природі загального об'єкта адміністративних правопорушень. Доводиться, що об'єкти посягання вказаних діянь є об'єктом кримінального проступку.

Ключові слова: кримінальний проступок, об'єкт, злочин, управлінські правовідносини, деліктні відносини, концепція

Анотація

Дмитрук М. М. Объект уголовного проступка. — Статья.

Статья посвящена объекту уголовного проступка. Автором доказывается, что объекты преступлений небольшой тяжести и объекты неуправленческих деликтов имеют общую природу. Объектам указанных преступлений присущи управленческие отношения. Неуправленческие деликты не соответствуют природе общего объекта административных правонарушений. Доказывается, что объекты посягательства указанных деяний являются объектом уголовного проступка.

Ключевые слова: уголовный проступок, объект, преступление, управленческие правоотношения, деликтные отношения, концепция.

Summary

Dmytruk M. M. The object of criminal misconduct. — Article.

This article is devoted to the object of criminal misconduct. The author proves that minor crime objects and objects without administrative offenses have a common origin. The administrative legal relations are inherited to the objects of the crimes. The non-administrative delicts objects are characterized by absence of administrative relations thereby the disparity of the general nature of the objects administrative offenses. It is shown that objects of encroachment of these indicated acts are the objects of criminal misconduct.

Keywords: criminal misconduct, the object, offense, administrative legal relations, tort relations, concept.

УДК 343.23:343.122:614.253.8

В. В. Марсєв

ПАЦІЄНТ ЯК ПОТЕРПІЛИЙ ВІД ЗЛОЧИНУ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Ознаки потерпілого неодноразово згадуються законодавцем у диспозиціях норм Особливої частини КК України як такі, що формують ознаки злочину в цілому. Отже, правильне визначення статусів «пацієнт» та «хворий» має надзвичайно важливе як наукове, так і практичне значення, зокрема для кваліфікації суспільно небезпечних діянь у сфері охорони здоров'я та медичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які опирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується дана стаття. Даній тематиці присвячені публікації таких авторів, як О. І. Смотров, А. А. Азаров, І. А. Захаров, Н. Б. Болотіна, С. Г. Стеценко, А. М. Зелінський, Р. О. Стефанчук, та інших. Проте без належної уваги залишено дослідження проблеми пацієнта як потерпілого від злочину, що зумовлює актуальність статті.